

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА**

НАЦРТ

ЗАКОН О КУЛТУРИ

Бања Лука, март 2018. године

ЗАКОН О КУЛТУРИ

ГЛАВА I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Закона

Члан 1.

Овим законом уређује се начин остваривања општег интереса у култури и обављања културних дјелатности, права, обавезе и одговорности свих субјеката у култури, услови за обављање дјелатности у култури, услови и поступак за суфинансирање и финансирање дјелатности у култури, културна политика и друга питања од значаја за културу.

Појам култура

Члан 2.

(1) Појам култура, у смислу овог закона, обухвата културно и умјетничко стваралаштво којим се стварају, презентују, промовишу, штите и чувају, национални интереси у култури Републике Српске (у даљем тексту: Република), културна добра, умјетничка дјела и друге умјетничке и духовне творевине, као и пружање свих врста услуга од непосредног значаја за остваривање културе и умјетничког стваралаштва.

(2) Култура обухвата и различите форме културног изражавања, путем промоције и презентације културних и умјетничких садржаја.

Општи интерес у култури

Члан 3.

(1) Култура је од општег интереса за Републику.

(2) Остваривање општег интереса у култури обезбјеђује Република и јединице локалне самоуправе, а то подразумева:

- 1) стварање могућности за интензиван и усклађен културни развој,
- 2) стварање услова за подстицање савременог умјетничког стваралаштва и креативних индустрија,
- 3) откривање, прикупљање, истраживање, документовање, проучавање, вредновање, заштиту, очување, интерпретацију, представљање, кориштење и управљање културним наслеђем,
- 4) финансирање текућих расхода и остваривање програма установа културе чији је оснивач Република,
- 5) суфинансирање програма и пројеката установа културе чији је оснивач јединица локалне самоуправе и других субјеката у култури који својим квалитетом доприносе развоју културе и умјетности,
- 6) научна истраживања и стручна усавршавања у култури,
- 7) подстицање и помагање културних садржаја који су резултат креативности група и појединаца,

- 8) обезбјеђивање услова за доступност културних садржаја,
- 9) подстицање међународне културне сарадње и интернационализације,
- 10) подстицање научних и стручних истраживања у култури,
- 11) подстицање спровођења и унапређивања едукације у областима културе,
- 12) подстицање примјене нових технологија у култури, нарочито информационих технологија и дигитализације,
- 13) подстицање младих талената, дјечјег стваралаштва и стваралаштва за дјецу и младе у области савременог умјетничког стваралаштва, продукције и креативних индустрија,
- 14) стварање услова за подстицање самосталног културног и умјетничког стваралаштва,
- 15) подстицање аматерског културног и умјетничког стваралаштва,
- 16) подстицање културног и креативног рада особа са инвалидитетом и доступности свих културних садржаја особама са инвалидитетом,
- 17) подстицање умјетничког и културног стваралаштва друштвено осјетљивих група,
- 18) регулисање и подстицање тржишта умјетничких дјела, спонзорисања, меценарства и донаторства у култури,
- 19) подстицање програма који доприносе културном развоју публике,
- 20) подстицање међуресорне сарадње институција културе са релевантним чиниоцима из других области (наука, економија, туризам итд.),
- 21) децентрализација културе,
- 22) развој културе сјећања и памћења,
- 23) очување културе Републике ван њених граница,
- 24) друга питања дефинисана стратешким документом у култури.

Начела у култури

Члан 4.

Култура у Републици се остварује и заснива на сљедећим начелима:

- 1) начелу слободе изражавања у културном и умјетничком стваралаштву и поштовања права на културу,
- 2) начелу одређености Републике и јединица локалне самоуправе да подстичу и помажу развој културе, умјетничког стваралаштва, заштиту, очување и промоцију културног наслеђа,
- 3) начелу очувања националног, мањинског и осталих културних идентитета и поштовање културне различитости,
- 4) начелу успостављања ефикасног, рационалног и креативног управљања културом,
- 5) начелу транспарентности дјеловања у култури,
- 6) начелу поштовања и заштите ауторских и сродних права,
- 7) начелу отворености и доступности културних садржаја јавности,
- 8) начелу уважавања културних и демократских вриједности европске традиције и разноликости културног израза,
- 9) начелу интегрисања културног развоја у социјално-економски и политички дугорочни развој демократског друштва и заједнице,
- 10) начелу демократизације културне политике и децентрализације организовања и финансирања културе,
- 11) начелу подстицања одрживог развоја културне средине као интегралног дијела животне средине.

Стратегија развоја културе Републике

Члан 5.

Народна скупштина Републике Српске, на приједлог Владе Републике Српске (у даљем тексту: Влада), у циљу остваривања општег интереса у култури, доноси Стратегију развоја културе Републике Српске на период од пет година.

Стратегија развоја културе јединица локалне самоуправе

Члан 6.

У складу са стратегијом развоја културе Републике јединица локалне самоуправе доноси стратегију развоја културе јединице локалне самоуправе на период од пет година.

Садржина стратегије

Члан 7.

(1) Стратегија развоја културе Републике Српске је плански документ којим се утврђују дугорочни циљеви и приоритети развоја културе и одређују организационе, финансијске и административне мјере за њихово остваривање.

(2) Стратегија развоја културе Републике Српске утврђује културну политику за период на који је донесена.

(3) На основу Стратегије развоја културе Републике Српске, Влада доноси акциони план, са приоритетима, надлежностима, носиоцима активности, очекиваним резултатима, индикаторима успјеха и роковима спровођења плана.

Савјетодавна тијела у култури

Члан 8.

Влада може, из реда умјетника и стручњака у култури са доказаним резултатима у једном или више културних дјелатности, формирати савјет или друго савјетодавно тијело ради давања мишљења и приједлога у циљу праћења и спровођења културне политике.

Граматички изрази

Члан 9.

Граматички изрази употријебљени у овом закону за означавање мушког или женског рода подразумијевају оба пола.

ГЛАВА II ДЈЕЛАТНОСТИ У КУЛТУРИ

Области у култури Члан 10.

- (1) Дјелатности у култури су дјелатности у области:
- 1) умјетничког стваралаштва, продукције и интерпретације,
 - 2) истраживања, презентовања, документовања, заштите и промовисања културе.
- (2) Поједине области културе из става 1. овог члана уређују се посебним законима.

Дјелатности у области умјетничког стваралаштва, продукције и интерпретације Члан 11.

- Дјелатностима из области умјетничког стваралаштва, продукције и интерпретације сматрају се:
- 1) књижевност,
 - 2) позоришна умјетност,
 - 3) музика и музичко-сценска умјетност,
 - 4) умјетничка игра (класични балет, савремени плес и народна игра),
 - 5) ликовне умјетности,
 - 6) примијењене умјетности и дизајн,
 - 7) архитектура,
 - 8) фотографија,
 - 9) филмска умјетност и аудио-визуелно стваралаштво,
 - 10) интердисциплинарно умјетничко поље (перформанс, инсталација, сценски дизајн, трансмедиска умјетност итд.),
 - 11) дигитално стваралаштво и мултимедија,
 - 12) умјетничка интерпретација културног наслеђа.

Дјелатности у области истраживања, презентовања, документовања, заштите и промовисања културе Члан 12.

- Дјелатностима из области истраживања, презентовања, документовања, заштите и промовисања културе сматрају се:
- 1) откривање, прикупљање, истраживање, документовање, проучавање, вредновање, чување, заштита, интерпретација, представљање, коришћење, управљање и промоција културног наслеђа (материјалног и нематеријалног),
 - 2) библиотечко-информациона дјелатност,
 - 3) издаваштво,
 - 4) архивска дјелатност,
 - 5) музејска дјелатност,
 - 6) превођење стручних и научних текстова,
 - 7) научноистраживачки и стручни рад у култури,
 - 8) теоријско-критички рад у култури,

- 9) едукација у култури,
- 10) менаџмент у култури,
- 11) продукција и организација културних програма.

Субјекти у култури

Члан 13.

Културну дјелатност могу обављати домаћа и страна физичка и правна лица, умјетници, стручњаци у култури, удружења, задужбине и фондације у култури, као и други субјекти у култури на начин и под условима прописаним законима којима се уређују поједине културне дјелатности и овим законом.

ГЛАВА III

УСТАНОВЕ У КУЛТУРИ

Дјелатност установе културе

Члан 14.

(1) Установа културе је непрофитна организација, која је основана за обављање дјелатности у култури.

(2) Установа културе може бити основана као јавна или као приватна установа.

(3) Установа културе оснива се ради остваривања културних потреба грађана и ради остваривања другог законом утврђеног интереса у области културе.

(4) На оснивање, организацију и рад установе културе примјењује се закон којим се уређује систем јавних служби.

Оснивање установе културе

Члан 15.

(1) Јавну установу културе (у даљем тексту: установа) може основати Република и јединица локалне самоуправе.

(2) Приватну установу културе може основати домаће и страном правно или физичко лице, уз сагласност Министарства просвјете и културе (у даљем тексту: Министарство), под условима утврђеним овим законом и посебним законом којим се уређује обављање одређене дјелатности из области културе.

(3) Ако установу оснива више оснивача из става 1. овог члана, оснивачи закључују уговор о оснивању, којим се регулишу међусобна права и обавезе оснивача.

(4) Оснивач установе обезбјеђује средства потребна за њено оснивање и почетак рада.

Елаборат о оснивању установе

Члан 16.

(1) Оснивач установе доставља иницијативу за оснивање установе Министарству на разматрање и даље поступање.

(2) Оснивач установе уз иницијативу Министарству доставља и елаборат о оправданости оснивања установе (у даљем тексту: елаборат).

(3) Елаборат садржи:

- 1) циљеве и задатке ради којих се установа оснива,

- 2) образложење потребе за обављањем дјелатности установе,
- 3) програм обављања дјелатности установе,
- 4) намјере о обављању других дјелатности,
- 5) укупан износ средстава потребан за рад установе,
- 6) начин обезбјеђења средстава и других услова за рад,
- 7) концепцију дугорочног и средњорочног развоја установе.

Органи установе

Члан 17.

- (1) Органи управљања и руковођења у установи су управни одбор и директор.
- (2) Општи и посебни услови за именовање чланова управног одбора утврђују се у складу са законом којим се уређује одређена област у култури, законом о систему јавних служби и статутом установе.
- (3) Општи и посебни услови за именовање директора утврђују се у складу са законом којим се уређује одређена област у култури, законом о систему јавних служби и статутом установе.

ГЛАВА IV

УМЈЕТНИЦИ И СТРУЧЊАЦИ

Умјетник

Члан 18.

Умјетник је физичко лице које, као аутор, ствара оригинална ауторска дјела из области умјетности или физичко лице које изводи и интерпретира умјетничка дјела из области наведене у члану 10. став 1. тачка 1) овог закона.

Стручњак у култури

Члан 19.

Стручњак у култури је физичко лице са одговарајућим степеном образовања које обавља истраживачке, умјетничко-сарадничке, теоријско-критичке, продуцентске, едукативне, специјалистичке, организаторске послове из области наведене у члану 10. став 1. тачка 2) овог закона.

Регистар умјетника и Регистар стручњака у култури

Члан 20.

(1) Министарство, у циљу планирања и спровођења културне политике, као и праћења, анализирања и унапређења појединих области културне дјелатности, води евиденцију о умјетницима и стручњацима у култури који живе и раде на територији Републике.

(2) Евиденција умјетника, односно стручњака у култури врши се уписивањем у Регистар умјетника и Регистар стручњака у култури.

(3) Регистар умјетника и Регистар стручњака у култури води Министарство.

(4) У регистре из става 3. овог члана уносе се подаци:

- 1) име и презиме,
- 2) држављанство,

- 3) мјесто пребивалишта,
 - 4) подручје дјеловања у култури,
 - 5) број радова,
 - 6) одговарајуће звање (за стручњаке у култури),
 - 7) број под којим је умјетник, односно стручњак у култури уписан у регистар.
- (5) Министар просвјете и културе (у даљем тексту: министар) доноси Правилник о поступку вођења Регистра умјетника и Регистра стручњака у култури.

Услови за упис у Регистар умјетника

Члан 21.

(1) Физичко лице може бити уписано у Регистар умјетника ако испуњава опште и посебне услове.

(2) Општи услови које физичко лице треба да испуњава за упис у Регистар умјетника су:

- 1) да је држављанин Републике и Босне и Херцеговине,
- 2) да има пребивалиште у Републици посљедње три године,
- 3) да се најмање три године професионално бави умјетничком дјелатношћу, независно од стеченог образовања.

(3) Посебни услови које физичко лице треба да испуњава за упис у Регистар умјетника су:

- 1) континуитет обављања професионалне умјетничке дјелатности,
- 2) доступност, односно јавно објављено умјетничко дјело.

Услови за упис у Регистар стручњака у култури

Члан 22.

(1) Физичко лице може бити уписано у Регистар стручњака у култури ако испуњава опште и посебне услове.

(2) Општи услови које физичко лице треба да испуњава за упис у Регистар стручњака у култури су:

- 1) да је држављанин Републике и Босне и Херцеговине,
- 2) да има пребивалиште у Републици посљедње три године,
- 3) да је стекао високо образовање одговарајућег образовног профила и да се најмање пет године професионално бави стручном дјелатношћу у области културе.

(3) Посебни услови које физичко лице треба да испуњава за упис у Регистар стручњака у култури су:

- 1) континуитет обављања стручне дјелатности у области културе,
- 2) доступност, односно јавно објављено стручно дјело.

Самостални умјетник и самостални стручњак

Члан 23.

(1) Самостални умјетник је умјетник који самостално, у виду јединог занимања, ствара ауторска дјела из области умјетности или изводи умјетничка и ауторска дјела из области умјетности наведене у члану 10. став 1. тачка 1) овог закона.

(2) Самостални стручњак у култури је стручњак у култури који самостално, у виду јединог занимања, ствара ауторска дјела и обавља послове из области умјетности и културе наведене у члану 10. став 1. тачка 2) овог закона.

Услови за стицање статуса истакнутог ствараоца у култури

Члан 24.

(1) Умјетник или стручњак у култури, чија су дјела или стваралаштво од изузетног значаја за културу Републике, може стећи статус истакнутог ствараоца у култури.

(2) Умјетник, односно стручњак у култури стиче право на статус истакнутог ствараоца у култури ако испуњава опште услове:

1) да је држављанин Републике,

2) да има пребивалиште у Републици посљедњих десет година,

3) да се најмање 30 година професионално бави дјелатношћу у култури наведеном у чл. 11. и 12. овог закона.

(3) Поред општих услова из става 2. овог члана, умјетник, односно стручњак у култури мора да испуњава посебне услове:

1) континуитет умјетничког дјеловања, односно рада у култури и континуитет у обављању умјетничке, односно културне дјелатности као основне током посљедњих 20 година,

2) неспорна и вишеструко потврђена вриједност умјетничког или стручног доприноса култури,

3) награде и признања,

4) позитивно мишљење одговарајућег репрезентативног струковног удружења,

5) доступност и видљивост, односно јавно објављена умјетничка или стручна дјела.

(4) Министар доноси Правилник о поступку стицања статуса истакнутог ствараоца у култури.

Поступак стицања статуса истакнутог ствараоца у култури

Члан 25.

(1) Статус истакнутог ствараоца у култури додјељује Влада, на приједлог Министарства.

(2) Министар рјешењем именује стручну комисију, чији је задатак да утврди испуњеност општих и посебних услова наведених у члану 24. овог закона, са образложеним приједлозима за сваког подносиоца захтјева за стицање статуса истакнутог ствараоца у култури.

(3) Истакнути стваралац у култури има право на **доживотну** мјесечну накнаду од дана стицања статуса, у висини једне просјечне плате у Републици у години која претходи исплати накнаде.

(4) Право из става 4. овог члана је лично право и не може се преносити на друга лица, нити се може наслеђивати.

ГЛАВА V УДРУЖЕЊА У КУЛТУРИ

Удружење у култури Члан 26.

Ради остваривања заједничког интереса или циља у области културе и умјетности, умјетници, односно стручњаци у култури, као и друга физичка и правна лица могу се добровољно повезивати у удружења (у даљем тексту: удружење у култури) у складу са прописима којима се уређује организација и рад удружења и фондација и овим законом.

Врсте удружења у култури Члан 27.

(1) Удружење у култури је удружење умјетника и стручњака у култури, као и осталих културних радника, које је основано и регистровано ради остваривања интереса у култури.

(2) Удружење у култури може бити основано за сваку од дјелатности наведених у чл. 11. и 12. овог закона.

(3) Удружења у култури су:

- 1) струковно удружење у култури,
- 2) репрезентативно струковно удружење,
- 3) репрезентативно удружење у култури,
- 4) културно-умјетничка друштва и ансамбли народних игара и пјесама,
- 5) остала удружења у култури.

Струковно удружење у култури Члан 28.

Струковно удружење је удружење умјетника или стручњака у култури које је основано и регистровано првенствено ради заштите стручних, професионалних и социјалних права и интереса умјетника и стручњака, као и остваривања и унапређивања стручних и професионалних принципа и стандарда у одређеној дјелатности културе наведеној у чл. 11. и 12. овог закона.

Поступак утврђивања статуса и категоризације Члан 29.

Министарство у поступку праћења и анализирања рада и доприноса удружења развоју културе на територији Републике спроводи:

- 1) поступак утврђивања статуса удружења,
- 2) поступак категоризације културно-умјетничких друштва и ансамбала народних игара и пјесама.

Врсте репрезентативних удружења

Члан 30.

Поступак из члана 29. тачка 1) овог закона подразумијева спровођење процедуре и утврђивање статуса:

- 1) репрезентативног струковног удружења,
- 2) репрезентативног удружења у култури.

Репрезентативно струковно удружење

Члан 31.

(1) Статус репрезентативног струковног удружења у култури може се утврдити за сваку појединачну дјелатност наведену у чл. 11. и 12. овог закона.

(2) У случају да у истој области културне дјелатности постоје два или више струковних удружења, репрезентативним струковним удружењем се сматра удружење које у свом чланству има већи број умјетника и стручњака у култури, шире програмске циљеве и задатке дјеловања и запажене резултате рада.

(3) Министарство спроводи поступак утврђивања статуса репрезентативног струковног удружења ради:

- 1) значаја удружења са аспекта дјелатности коју обавља,
- 2) планирања и спровођења културне политике која ће се вршити у сарадњи са репрезентативним струковним удружењима путем повјеравања јавних овлашћења,
- 3) праћења, анализирања и унапређења области у којој репрезентативно струковно удружење дјелује,
- 4) других послова од значаја за развој културе.

Услови и поступак стицања статуса репрезентативног струковног удружења

Члан 32.

(1) Утврђивање статуса репрезентативног струковног удружења Министарство спроводи путем јавног позива.

(2) Услови за утврђивање статуса репрезентативног струковног удружења су:

- 1) да је удружење основано у складу са законом којим се уређује оснивање и рад удружења,
- 2) да је регистровано и дјелује на цијелој територији Републике,
- 3) да има највећи број регистрованих умјетника, односно стручњака у култури који су активни чланови удружења са територије цијеле Републике,
- 4) да има доказан број и обим активности које је удружење реализовало у посљедње двије године,
- 5) да има позитиван биланс стања и успјеха за посљедње двије године.

(3) Министар рјешењем именује комисију која утврђује испуњеност услова из става 2. овог члана.

(4) Министар, на приједлог комисије, доноси рјешење о утврђивању статуса репрезентативног струковног удружења у култури.

(5) Рјешење министра је коначно и против њега није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(6) Рјешење из става 4. овог члана подлијеже ревизији након три године од дана достављања рјешења.

(7) Министарство по службеној дужности води рачуна о истеку рока из става 6. овог члана.

(8) Рјешење из става 4. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Ревизија статуса репрезентативног струковног удружења у култури

Члан 33.

Изузетно, ревизија рјешења из члана 32. став 4. овог закона може се вршити и прије истека рока ако се утврди да је удружење престало да испуњава услове наведене у члану 32. став 2. овог закона.

Услови и поступак стицања статуса репрезентативног удружења у култури

Члан 34.

(1) Статус репрезентативног удружења у култури може се утврдити за удружење из сваке појединачне дјелатности наведене у чл. 11. и 12. овог закона.

(2) Поступак утврђивања статуса репрезентативног удружења у култури Министарство спроводи путем јавног позива.

(3) Општи услови које треба да испуњава удружење за стицање статуса репрезентативног удружења у култури су:

1) да је удружење основано у складу са законом којим се уређује оснивање и рад удружења,

2) да остварује вишегодишњи континуитет постојања и рада удружења.

(4) Посебни услови које треба да испуњава удружење за стицање статуса репрезентативног удружења у култури су:

1) највећи број регистрованих умјетника, односно стручњака у култури који су активни чланови удружења,

2) највећи број и обим реализованих пројеката,

3) видљивост њиховог рада и дјеловања у заједници,

4) успјех и допринос остваривању општег интереса у култури,

5) биланс стања и успјеха за посљедње двије године.

(5) Министар рјешењем именује комисију која утврђује испуњеност општих и посебних услова наведених у ст. 3. и 4. овог члана.

(6) Министар на приједлог комисије доноси рјешење о утврђивању статуса репрезентативног удружења у култури.

(7) Рјешење министра је коначно и против њега није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(8) Рјешење из става 6. овог члана подлијеже ревизији након три године од дана достављања рјешења.

(9) Министарство по службеној дужности води рачуна о истеку рока из става 8. овог члана.

(10) Рјешење из става 6. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Ревизија статуса репрезентативног удружења

Члан 35.

Изузетно, ревизија рјешења из члана 34. став 6. овог закона може се вршити и прије истека рока ако се утврди да је удружење престало да испуњава критеријуме наведене у члану 34. ст. 3. и 4. овог закона.

Поступак утврђивања статуса

Члан 36.

(1) Поступак утврђивања статуса репрезентативног струковног удружења и репрезентативног удружења у култури прописују се Правилником о поступку утврђивања статуса репрезентативног струковног удружења и репрезентативног удружења у култури.

(2) Министар доноси Правилник о поступку утврђивања статуса репрезентативног струковног удружења и репрезентативног удружења у култури.

Културно-умјетничка друштва и ансамбли народних игара и пјесама

Члан 37.

Културно-умјетничка друштва и ансамбли народних игара и пјесама су удружења чије дјелатности су: истраживање и очување традиционалних облика народне културе и умјетности, те популаризација, јавно извођење програма и умјетничка интерпретација културног наслеђа.

Категорије културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама

Члан 38.

У циљу спровођења културне политике и циљева стратегије развоја културе, те утврђивања значаја културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама, Министарство спроводи поступак прописан чланом 29. тачка 2) овог закона у циљу утврђивања статуса:

- 1) културно-умјетничког друштва и ансамбла народних игара и пјесама од републичког значаја,
- 2) културно-умјетничког друштва и ансамбла народних игара и пјесама од локалног значаја,
- 3) осталих културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама.

Услови и начин утврђивања статуса

Члан 39.

(1) Категоризацију културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама спроводи стручна комисија коју рјешењем именује министар.

(2) Комисија из став 1. овог члана спроводи категоризацију културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама на основу следећих услова:

- 1) старост постојања одређеног ансамбла,
- 2) број и оригиналност фонда народних ношњи,

- 3) извођачка активност,
- 4) стручност кадра,
- 5) број чланова,
- 6) број и избор кореографија,
- 7) реализација и учешће у научним и стручним пројектима,
- 8) техничка опремљеност,
- 9) територијална заступљеност.

(3) Након спроведеног поступка, на приједлог стручне комисије, министар доноси рјешење о утврђивању статуса у складу са чланом 38. овог закона.

(4) Рјешење министра је коначно и против истог није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(5) Рјешење из става 3. овог члана подлијеже ревизији након пет година од достављања рјешења.

(6) Изузетно, ревизија рјешења из став 3. овог члана може се вршити и прије истека рока из става 5. овог члана ако се утврди да је културно-умјетничко друштво и ансамбал народних игара и пјесама престало да испуњава услове наведене у ставу 2. овог члана.

(7) Министарство по службеној дужности води рачуна о истеку рока из става 3. овог члана.

(8) Рјешење из става 3. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

(9) Министар доноси Правилник о утврђивања услова за спровођење категоризације културно-умјетничких друштва и ансамбала народних игара и пјесама.

Остала удружења у култури

Члан 40.

Удружења у култури која нису стекла статус удружења у складу са одредбама члана 27. став 3. т. 1), 2), 3) и 4) овог закона, сматрају се осталим удружењима у култури.

Фондација у култури

Члан 41.

(1) Фондација у култури је правно лице које нема своје чланство, а чији је циљ управљање одређеном имовином у циљу остваривања општег интереса у области културе.

(2) На оснивање, регистрацију, организацију и престанак рада фондације у култури примјењују се одредбе закона којим се уређују удружења и фондације.

Задужбина у култури

Члан 42.

(1) Задужбина у култури (у даљем тексту: задужбина) је добротворство појединца, групе људи или правних лица.

(2) Задужбина настаје индивидуалном вољом оснивача да цјелокупном својом имовином, или дијелом имовине, сачува успомену на себе или своје дјело, тако што ће та средства користити за развој и подстицање одређених видова стваралаштва у култури.

(3) Задужбину у култури могу основати једно или више пословно способних домаћих или страних физичких или правних лица.

Оснивачки акт задужбине

Члан 43.

(1) Задужбина се оснива актом о оснивању или уговором (у даљем тексту: оснивачки акт), састављеним у писменој форми.

(2) Оснивачки акт задужбине садржи:

- 1) име и презиме, односно назив и адресу, односно сједиште оснивача,
- 2) назив и сједиште задужбине,
- 3) циљеве оснивања задужбине,
- 4) име и презиме и адресу лица овлашћеног за заступање задужбине,
- 5) потпис оснивача и његов јединствени матични број, односно печат и потпис заступника правног лица ако су оснивачи правна лица, као и датум доношења оснивачког акта.

(3) Оснивачки акт задужбине обавезно садржи и податке о основној имовини задужбине, укључујући и податке овлашћеног судског вјештака о процијењеној вриједности основне имовине ако се основна имовина састоји од ствари или права.

Начин и услови за оснивање задужбине

Члан 44.

(1) Оснивач задужбине доставља иницијативу за оснивање задужбине Министарству на разматрање и даље поступање.

(2) Уз иницијативу из става 1. овог члана прилаже се:

- 1) елаборат о оправданости оснивања задужбине, који садржи:
 1. циљеве и задатке ради којих се задужбина оснива,
 2. програмске активности обављања дјелатности задужбине,
 3. намјере о обављању других дјелатности,
 4. податке о основној имовини,

2) акт о оснивању,

3) приједлог статута,

4) одлука о именовану лица овлашћеног за заступање.

(3) Након спроведеног поступка, уколико су испуњени сви услови, Министарство даје сагласност на оснивање задужбине.

(4) Задужбина стиче својство правног лица уписом у регистар код надлежног суда.

Регистар задужбина

Члан 45.

(1) Евидентирање задужбине врши се уписивањем у Регистар задужбина у култури.

(2) Регистар задужбина у култури води Министарство.

(3) У Регистар задужбина у култури уносе се подаци:

- 1) име и презиме, односно назив и адреса, односно сједиште оснивача,
- 2) назив и сједиште задужбине,
- 3) циљеви оснивања,
- 4) подручје дјеловања у култури,

- 5) име и презиме и адреса лица овлашћеног за заступање задужбине,
 - 6) подаци о основној имовини задужбине.
- (4) Министар доноси Правилник о поступку вођења Регистра задужбина у култури.

ГЛАВА VI ОСТВАРИВАЊЕ КУЛТУРНЕ ПОЛИТИКЕ

Културна политика

Члан 46.

Културна политика се остварује утврђивањем културних потреба и реализацијом стратегије развоја културе, кроз поступак креирања, подршке и суфинансирања програма и пројеката у култури.

Редовни облици подршке

Члан 47.

- (1) Редовна подршка развоју културне политике остварује се у поступку:
- 1) суфинансирања програма рада репрезентативних струковних удружења,
 - 2) суфинансирања пројеката од значаја за спровођење циљева и задатака дефинисаних стратегијом развоја културе и овим законом за удружења у култури у складу са одредбама члана 27. став 3. т. 1), 3), 4) и 5) овог закона,
 - 3) суфинансирање пројеката установа културе чији је оснивач јединица локалне самоуправе.
- (2) Министар рјешењем утврђује врсте програма из става 1. тачка 1) овог члана, као и врсту пројеката из става 1. т. 2) и 3) овог члана, за одређене дјелатности културе, који ће се суфинансирати из буџета Републике.
- (3) Министар рјешењем утврђује врсту удружења у култури, према одређеној дјелатности културе, које ће се суфинансирати из буџета Републике
- (4) Поступак из става 1. овог члана врши путем јавног конкурса (у даљем тексту: конкурс).
- (5) Рјешење из става 3. овог члана министар доноси најкасније до 31. јануара за текућу годину.

Посебни облици подршке

Члан 48.

- (1) Посебни облици подршке спровођењу културне политике, у складу са расположивим средствима, обезбјеђују се кроз поступак:
- 1) откупа књига,
 - 2) откупа ликовних дјела и музејских предмета,
 - 3) суфинансирања пројеката у области кинематографске дјелатности,
 - 4) суфинансирања програмских активности удружења од јавног интереса,
 - 5) суфинансирања пројеката културног стваралаштва националних мањина.
- (2) Министар рјешењем утврђује облик подршке прописан ставом 1. т. 1) и 2) овог члана, који ће се суфинансирати из буџета Републике.
- (3) Поступак из става 1. овог члана врши се путем јавног конкурса

(4) Рјешење из става 2. овог члана министар доноси најкасније до 31. јануара за текућу годину.

Критеријуми за вредновање

Члан 49.

(1) Програми и пројекти пријављени на јавни конкурс вреднују се на основу испуњености општих услова:

- 1) квалитет и садржај пројектне документације,
- 2) умјетнички квалитет, оригиналност, актуелност и иновативност програма, текста и идеје која се пројектом реализује,
- 3) референтност, стручност и професионалност тима, учесника, организатора, реализатора и партнера,
- 4) афирмација перспективних домаћих талената,
- 5) едукативни аспект пројекта и допринос културном развоју публике,
- 6) значај и утицај пројекта на развој, промоцију и афирмацију културе,
- 7) транспарентност пројекта и могућност вршења контроле остварених резултата,
- 8) усклађеност буџета са планом активности, економичност и рентабилност.

(2) Поред општих услова из става 1. овог члана, Министарство може утврдити и посебне услове за вредновање програма и пројеката из одређене области културе:

- 1) међународни аспект пројекта (међународна културна сарадња), односно афирмација културе Републике у оквиру програма релевантних међународних установа и организација, као и на релевантним међународним манифестацијама,
- 2) доступност, распрострањеност, видљивост пројекта у граду, односно регији,
- 3) степен остварене сарадње са установама и јединицама локалне самоуправе,
- 4) допринос подстицању социјалне кохезије и инклузије,
- 5) значај, важност, видљивост и допринос пројекта у његовању и извођењу традиционалне културне баштине,
- 6) традиција одржавања, односно континуитет рада,
- 7) допринос развоју продукције културних садржаја,
- 8) културни и јавни интерес за објављивање дјела,
- 9) допринос развоју савремених умјетничких пракси,
- 10) програмска профилисаност и концепцијска уједначеност,
- 11) континуитет у излажењу,
- 12) квалитет реализације културног садржаја, односно техничка опремљеност публикације.

(3) Максималан број бодова које програм или пројекат може остварити на основу општих и посебних критеријума наведених у ст. 1. и 2. овог члана је 100 бодова.

(4) Програми и пројекти који остваре мање од 70 бодова неће бити суфинансирани.

Потребна документација

Члан 50.

(1) Приликом пријављивања на јавни конкурс, подносиоци програма и пројеката су дужни да доставе сљедећу документацију:

- 1) пријаву,
- 2) програм или пројектни образац (са детаљно разрађеним пројектом),

- 3) финансијски образац,
 - 4) биографије и портфолија учесника, организатора, реализатора и партнера,
 - 5) овјерену копију рјешења о регистрацији и статут,
 - 6) биланс стања и успјеха овјерен од АПИФ-а за претходну годину.
- (2) Јавним конкурсом утврдиће се, појединачно за сваку област културе, додатна документација коју је потребно доставити уз документацију наведену у ставу 1. овог члана.
- (3) Неблаговремене, недопуштене или непотпуне пријаве министар одбацује закључком.
- (4) Против закључка из става 3. овог члана није дозвољена посебна жалба.

Јавни конкурс

Члан 51.

- (1) Јавни конкурс за суфинансирање програма и пројеката у култури расписује се једном годишње.
- (2) Министарство, у складу са културном политиком и критеријумима наведеним у члану 49. овог закона, прије расписивања јавног конкурса, утврђује које ће културне дјелатности бити суфинансиране и износ средстава за поједине категорије.
- (3) Поступак избора и вредновање програма и пројеката из става 1. овог члана прописује се правилником.
- (4) Министар доноси Правилник о поступку избора и начину суфинансирању програма и пројеката у култури.

Комисија за вредновање програма и пројеката

Члан 52.

- (1) Вредновање програма и пројеката из одређених области културе врши Комисија за вредновање програма и пројеката (у даљем тексту: Комисија).
- (2) Министар именује Комисију из реда умјетника и стручњака у култури.
- (3) Права и обавезе чланова Комисије дефинишу се појединачним уговорима.
- (4) Комисија има право на накнаду за свој рад, а износ накнаде министар утврђује рјешењем.
- (5) Висина накнаде за рад члановима Комисије утврђује се према областима, односно дјелатностима које се суфинансирају и према сложености програма или пројеката, а накнада не може бити мања од једне, нити већа од три утврђене најниже плате у Републици.

Право учешћа на конкурс

Члан 53.

- (1) Право учешћа на конкурс из члана 47. став 1. т. 2) и 3) и члана 48. став 1. овог закона имају физичка и правна лица која имају пребивалиште у Републици, односно која су регистрована на територији Републике за обављање културне дјелатности.
- (2) Установе културе чији оснивач је Република немају право учешћа на конкурс.

Утврђивање износа средстава

Члан 54.

(1) Средствима из буџета Републике може се суфинансирати програм или пројекат највише до 80% износа од укупних средстава потребних за његову реализацију.

(2) У појединачним конкурсима за програме и пројекте у области културе и умјетности дефинисаће се минималан и максималан износ којим се може подржати пројекат.

Одлука и уговор о суфинансирању

Члан 55.

(1) Након што је извршила стручно вредновање, комисија у писаној форми предлаже Министарству ранг-листу програма и пројеката за суфинансирање.

(2) Ранг-листа програма и пројеката је јавна.

(3) Рјешење о суфинансирању програма и пројеката доноси министар.

(4) Рјешење министра је коначно и против њега није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(5) Министар са корисником буџетских средстава (у даљем тексту: корисник) потписује уговор којим се регулишу међусобна права и обавезе.

Намјенско кориштење средстава

Члан 56.

(1) Корисник је дужан да средства уплаћена из буџета Републике користи искључиво за одобрене намјене у реализацији пројекта, а које се посебно дефинишу у уговору.

(2) Корисник је дужан доставити детаљан наративни и финансијски извјештај о реализацији цјелокупног пројекта најкасније мјесец дана од дана завршетка реализације или на начин прецизиран у уговору.

(3) Уколико корисник не достави детаљан наративни и финансијски извјештај у наведеном року или уколико стручна служба Министарства уочи неправилности и нерегуларности у извјештају, Министарство ће тражити поврат средстава у буџет, а корисник нема право аплицирања и суфинансирања наредне три године.

(4) Министарство ће сачинити и објавити листу корисника из става 3. овог члана.

ГЛАВА VII

ФИНАНСИРАЊЕ У КУЛТУРИ

Извори финансирања

Члан 57.

Средства за финансирање културне дјелатности и развој културе обезбјеђују се из:

- 1) буџета,
- 2) донација,
- 3) спонзорстава,
- 4) поклона,
- 5) сопствених прихода субјеката који се баве културом,

- 6) међународних фондова,
- 7) других извора у складу са законом.

Средства из буџета Републике

Члан 58.

(1) Средства за остваривање општег интереса у култури обезбјеђују се у буџету Републике.

(2) Из буџета Републике обезбјеђују се средства за:

- 1) рад и функционисање јавних установа културе чији је оснивач Република,
- 2) суфинансирање инвестиционог улагања у установе чији је оснивач Република,
- 3) програмске активности јавних установа културе чији је оснивач Република,
- 4) суфинансирање установа чији оснивач јединица локалне самоуправе по основу матичне дјелатности,
- 5) лична примања запослених у народним библиотекама чији је оснивач јединица локалне самоуправе,
- 6) право на накнаду прописану чланом 25. став 3. овог закона,
- 7) суфинансирање програма и пројеката у култури у складу са чланом 47. овог закона,
- 8) суфинансирање посебних облика подршке у складу са чланом 48. овог закона.

Средства јединица локалне самоуправе

Члан 59.

Средства за остваривање општег интереса у култури, сходно развојном документу културе јединице локалне самоуправе, обезбјеђују се из буџета јединице локалне самоуправе, у складу са законом.

Властита средства

Члан 60.

- (1) Установа може обезбјеђивати средства из властитих прихода.
- (2) Установа чији оснивач је Република, обавезно, најкасније до 31. децембра, доставља годишњи извјештај о утрошку властитих средстава и средстава остварених из других извора у складу са чл. 57. и 58. овог закона.

ГЛАВА VIII НАДЗОР

Надзор над примјеном закона

Члан 61.

- (1) Управни надзор над примјеном овог закона врши Министарство.
- (2) Стручно надзор врши установа којој је у складу са посебним законом повјерено вршење надзора.

(3) Инспекцијски надзор над примјеном закона и подзаконских прописа из области културне дјелатности врши републичка управа за инспекцијске послове, посредством надлежног републичког инспектора.

Овлашћења инспектора

Члан 62.

У поступку инспекцијског надзора инспектор је овлашћен да:

1) наложи отклањање недостатака насталих неизвршавањем или неправилном примјеном овог закона и подзаконских прописа и аката,

2) наложи отклањање појединачних аката који су у супротности са овим законом, подзаконским прописима и актима донесеним на основу Закона,

3) наложи поништавање појединачних аката, уколико утврди да су донесени супротно одредбама овог закона, подзаконским прописима и општим актима,

4) наложи управном одбору и директору да поништи одлуку која је у супротности са овим законом, подзаконским прописима и другим актима донесеним на основу овог закона,

5) предузме и друге мјере и радње за које је овлашћен овим законом или другим законима којим се уређују појединачне дјелатности у култури.

ГЛАВА IX КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Новчане казне за установу

Члан 63.

(1) Новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се за прекршај установа ако не достави годишњи извјештај о утрошку властитих средстава и средстава остварених из других извора (60. став 3).

(2) Новчаном казном од 1.000 КМ до 3.000 КМ казниће се и одговорно лице у установи за прекршај из става 1. овог члана.

Новчана казна за оснивача

Члан 64.

Ако установа престане да ради због кривице оснивача, оснивач се кажњава новчаном казном од 15.000 КМ, а одговорно лице новчаном казном од 3.000 КМ.

ГЛАВА X ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Доношење подзаконских аката

Члан 65.

Министар ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети правилнике о:

1) поступку вођења Регистра умјетника и Регистра стручњака у култури (члан 20. став 5),

- 2) поступку стицања статуса истакнутог ствараоца у култури (члан 24. став 4),
- 3) поступку утврђивања статуса репрезентативног струковног удружења и репрезентативног удружења у култури (члан 36. став 2),
- 4) поступку утврђивања услова за спровођење категоризације културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама (члан 44. став 2),
- 5) поступку вођења Регистра задужбина у култури (члан 45. став 4),
- 6) поступку избора и начину суфинансирању програма и пројеката у култури (члан 51. став 4).

Рок за усклађивање

Члан 66.

Правна и физичка лица која се баве културном дјелатношћу дужни су да ускладе своју организацију и опште акте са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Ступање на снагу

Члан 67.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број:
Датум:

**ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ**

Недељко Чубриловић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАЦРТА ЗАКОНА О КУЛТУРИ

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о култури садржан је у Амандману XXXII т. 6. и 12. на члан 68. Устава Републике Српске, којим је утврђено да Република Српска уређује и обезбјеђује бригу о дјечи и омладини, образовању, култури и заштити културних добара, физичкој култури, као и у члану 70. тачка 2. Устава Републике Српске, којим је утврђено да Народна скупштина Републике Српске доноси законе.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА НОРМАТИВНОПРАВНЕ ТЕХНИКЕ

Према Мишљењу Републичког секретаријата за законодавство број: 22.04-020-92/18 од 23. фебруара 2018. године, уставни основ за доношење овог закона садржан је у Амандману XXXII на члан 68. тачка 12. Устава Републике Српске, према којем Република уређује и обезбјеђује, између осталог, и културу и заштиту културних добара. У члану 64. Устава Републике Српске утврђено је да Република, између осталог, штити и подстиче очување и обогаћивање историјског, културног и умјетничког блага.

Обрађивач Закона је, у складу са чланом 41. став. 2. Правила за израду закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 24/14), у Образложењу Закона навео разлоге за доношење Закона о култури. Један од основних разлога за доношење овог закона јесте потреба да се на свеобухватан начин уреди област културе. У Републици Српској до сада није било законских норми којима се на системски начин уређује остваривање општег интереса у култури и обављања културних дјелатности. Наиме, у правном систему дјелатности из области културе уређене су посебним законима.

Овим законом уређује се начин остваривања општег интереса у култури и обављања културних дјелатности, права, обавезе и одговорности свих субјеката у култури, услови за обављање дјелатности у култури, услови и поступак за суфинансирање и финансирање дјелатности у култури, културна политика и друга питања од значаја за културу.

Републички секретаријат за законодавство размотрио је Нацрт закона и, не упуштајући се у цјелисходност норми, обрађивачу је дао одређене примједбе и сугестије у циљу усклађивања предложеног текста Закона са Правилима за израду закона и других прописа Републике Српске. У вези са тим, дате су примједбе које се односе на усаглашавање текста Нацрта закона са чл. 5, 21, 22, 51, 83. и 84. Правила, а односе се на обавезу да чланови имају називе, на структуру садржинских одредаба у дијелу који се односи цјеловито и систематично уређивање и врсте садржинских одредаба, на обим уређивања подзаконских прописа, језик и стил писања прописа. У случају неусклађености Нацрта закона са Правилима за израду закона и других прописа Републике Српске (члан 21. став 2), у дијелу који се односи на то да се једним законом не могу уређивати питања која су предмет уређивања другог закона, односно која су претходно уређена другим законом, сугерисано је да се бришу одредбе које се односе на садржај акта о оснивању установе, као и одредбе које се односе на органе управљања и руковођења с обзиром на то да су те одредбе уређене Законом о систему

јавних служби („Службени гласник Републике Српске“, бр. 68/07, 109/12 и 44/16) и посебним законима из појединих области културе.

Овај секретаријат је указао обрађивачу и на неусклађеност Нацрта закона са чланом 70. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12, 15/16 и 57/16) и са чланом 51. Правила, у дијелу који се односи на нејасно и непотпуно нормирање појединих одредаба Закона на начин да је Нацртом закона предвиђено да се питања која би требало да се уређују законом, као што су утврђивање надлежности и критеријуми, установљавање права и обавеза, оставио могућност да се та питања могу уредити подзаконским актима.

Исто тако, дата је примједба на неусаглашеност одредбе Нацрта закона са чланом 82. Закона о републичкој управи, а односи се на овлашћење министра просвјете и културе да донесе рјешење, кад рјешава у управним и другим појединачним стварима, а не одлуку (члан 55).

Примједбе овог секретаријата односиле су се и на усклађивање Нацрта закона са чланом 16. став 2. и чланом 113. Устава Републике Српске, којим је утврђено право на жалбу, односно двостепеност у одлучивању као једна од основних гаранција за остваривање права и оправданих интереса. Наиме, чланом 32. став 4, чланом 34. став 6, чланом 39. став 3. и чланом 55. став 3. Нацрта закона утврђено је да министар просвјете и културе доноси рјешења о утврђивању статуса и значаја удружења у култури и рјешење о суфинансирању програма и пројеката у култури, а да није дато право на жалбу, односно није одређен орган за рјешавање у другом степену.

Републички секретаријат за законодавство, не упуштајући се у цјелисходност законског рјешења одредбе члана 24. Нацрта закона, која се односи на мјесечну накнаду за истакнутог ствараоца у култури, скренуо је пажњу обрађивачу да, у складу са чланом 4. став 3. Закона о пореском систему Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 62/17) висина сваког појединачног пореског и непореског давања мора обавезно бити одређена или јасно одредива законом. Иста примједба се односила и на утврђивање права на накнаду за рад Комисије за вредновање програма и пројеката (члан 52).

Обрађивач Закона је усвојио наведене примједбе и сугестије и уградио их у текст Закона.

Обрађивач Закона је у Образложењу навео да је у складу са чланом 41. став 1. тачка 10. Правила, те т. 4. и 15. Смјерница за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12), утврдио да Закон има значаја за јавност јер утиче на права заинтересованих из области културе и да ће бити објављен на интернет страници Министарства (www.vladars.net), са роком од осам дана ради достављања примједба и сугестија. Такође, обрађивач је навео да се прије израде Нацрта обратио Савезу општина и градова ради прибављања примједба, приједлога и сугестија у вези са Преднацртом закона, те да је након њиховог разматрања сачињен Нацрт закона о култури. Такође, обрађивач Закона је навео да је извршио консултације са Министарством управе и локалне самоуправе и Гендер центром.

Будући да постоји уставни основ за доношење предметног закона и да је усаглашен са правним системом Републике Српске и Правилима за израду закона и других прописа, мишљење Републичког секретаријата за законодавство је да се Нацрт закона о култури може упутити даље на разматрање.

III USKLAĐENOST SA PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE

Према Мишљењу Министарства за економске односе и регионалну сарадњу, број 17.03-020-465/18 од 19. фебруара 2018. године, а након увида у прописе Европске уније и анализе одредаба Нацрта закона о култури, није установљено да право Европске уније садржи обавезне секундарне изворе који су релевантни за предмет уређивања достављеног Нацрта закона о култури, те због тога у Изјави о усклађености стоји оцјена „непримјењиво“.

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Доношење Закона о култури је стварна потреба да се системски уреди општи интерес и начела у култури, обављање културних дјелатности, права, обавезе и одговорности свих субјеката у култури, услови за обављање дјелатности у култури, услови и поступак за суфинансирање и финансирање дјелатности у култури, културну политику, као и друга питања од значаја за културу, и да исти није постојао у законодавству Републике Српске.

Досадашња искуства кроз примјену појединачних закона који дефинишу поједине дјелатности из области културе, су показала недостатак дефинисања одређених појмова, општег интереса у култури, као и утврђивања општих начела, која су заједничка за све дјелатности из области културе, те области у култури.

Непостојање јасне дефиниције свих субјеката у култури Републике Српске као главних фактора у остваривању развоја културе, као и недостатака дефинисања културних потреба у складу са реализацијом стратегије развоја културе кроз поступак креирања, подршке и суфинансирања програма и пројеката у култури препознају.

Поред тога, овим Законом се дефинишу конкретни начини остваривања културне политике, гдје су документ стратегије развоја културе и институција јавног конкурса препознати као кључна средства у процесу испуњавања претходно утврђених и зацртаних културних потреба, које ће се реализовати првенствено кроз поступак креирања, подршке и суфинансирања програма и пројеката у култури, чиме ће се културна сцена значајно ојачати.

Посебно треба истаћи да се овим законом први пут дефинише појам умјетника и стручњака у култури, те да се уводи Регистар умјетника и Регистар стручњака у култури што би према мишљењу обрађивача Закона, требало да допринесе јачању њихове позиције у култури Републике Српске. Користећи ову класификацију, као своју полазну тачку, а у циљу праћења и анализирања рада и доприноса удружења у култури, извршиће се и категоризација, односно процедура додјељивања одређеног статуса удружења, што је неопходно за профилисање и унапређење независне културне сцене.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

У поглављу I – **ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 1–9)** Нацрта закона прописан је предмет овог закона, а то је општи интерес у култури, начин остваривања општег интереса у култури и обављање културних дјелатности, права, обавезе и одговорности Републике Српске и јединица локалне самоуправе, услови дјеловања свих субјеката у култури, поступак суфинансирања и финансирања, културна политика и друга питања од значаја за културу (члан 1).

Чланом 2. дефинисан је појам култура у смислу да култура обухвата културно и умјетничко стваралаштво којима се стварају, презентују, промовишу, штите и чувају,

национални интереси у култури Републике, културна добра, умјетничка дјела и друге умјетничке и духовне творевине, као и пружање свих врста услуга од непосредног значаја за остваривање културе и умјетничког стваралаштва.

Чланом 3. прописано је да је култура од општег интереса за Републику и јединице локалне самоуправе, као и шта обухвата општи интерес.

Чланом 4. наведена су начела у култури и да се остваривање општег интереса у култури и спровођење циљева културне политике темељи на установљеним начелима.

Одредбама чл. 5. и 6. прописано је да Народна скупштина Републике Српске и јединица локалне самоуправе, у циљу остваривања општег интереса у култури, доносе стратегију развоја културе као стратешки документ.

Чланом 7. дефинисана је стратегија развоја културе као програмски документ којим се утврђују дугорочни циљеви и приоритети развоја културе и одређују организационе, финансијске и административне мјере за њихово остваривање.

Чланом 8. прописано је да Влада може из реда умјетника и стручњака у култури, са доказаним резултатима у једном или више културних дјелатности, формирати савјет или друго савјетодавно тијело ради давања мишљења и приједлога у циљу праћења и спровођења културне политике.

Чланом 9. одређено је да се граматички изрази употријебљени у овом закону за означавање мушког или женског рода подразумевају оба пола.

У поглављу **II – ДЈЕЛАТНОСТИ У КУЛТУРИ (чл. 10–13)** Нацрта закона прописано је да културна дјелатност обухвата двије области културе као што су област умјетничког стваралаштва, продукције и интерпретације, те област истраживања, презентовања, документовања, заштите и промовисања културе (члан 10).

Чланом 11. наведене су дјелатности у област умјетничког стваралаштва, продукције и интерпретације.

Чланом 12. наведене су дјелатности у области истраживања, презентовања, документовања, заштите и промовисања културе.

Чланом 13. прописано је да културну дјелатност могу обављати установе културе, домаћа и страна физичка и правна лица, задужбине и фондации, умјетници, стручњаци у култури, удружења у култури, као и други субјекти у култури на начин и под условима прописаним законима којима се уређују поједине културне дјелатности и овим законом.

У поглављу **III – УСТАНОВЕ У КУЛТУРИ (чл. 14–17)** Нацрта закона прописано је да установа културе непрофитна организација и да може бити основана као јавна или као приватна установа (члан 14).

Чланом 15. прописано је да установу културе може да оснује Република, јединица локалне самоуправе и друга домаћа и страна правна и физичка лица, у складу са законом којим се уређује обављање одређене дјелатности у области културе и овим законом.

Чланом 16. прописано је да је оснивач установе Министарству доставља иницијативу, те да уз иницијативу доставља елаборат о оправданости оснивања установе, као и елементе које елаборат садржи.

Чланом 17. одређено је да су органи установе управни одбор и директор.

У поглављу **IV – УМЈЕТНИЦИ И СТРУЧЊАЦИ (чл. 18–25)** Нацрта закона прописано је да је умјетник физичко лице које, као аутор, ствара оригинална дјела из области умјетности или лице које изводи и интерпретира умјетничка дјела из области културе (члан 18).

Чланом 19. прописано је да је стручњак у култури физичко лице са одговарајућом стручном спремом које, обавља истраживачке, умјетничко-сарадничке, теоријско-критичке, продуцентске, едукативне, специјалистичке, организаторске послове из области културе.

Чланом 20. став 1. прописано је да Министарство, у циљу планирања и спровођења културне политике, као и праћења, анализирања и унапређења појединих области културне дјелатности, води службену евиденцију о умјетницима и стручњацима у култури који живе и раде на територији Републике Српске. Ст. 2, 3. и 4. истог члана прописано је да се евидентирање врши уписивањем одређених података у Регистар умјетника и Регистар стручњака у култури, које води Министарство. Ставом 5. наведеног члана прописано је да министар доноси Правилник о поступку вођења Регистра умјетника и Регистра стручњака у култури.

Чланом 21. прописани су општи и посебни услови које физичко лице мора да испуњава да би било уписано у Регистар умјетника.

Чланом 22. прописани су општи и посебни услови које физичко лице мора да испуњава да би било уписано у Регистар стручњака у култури.

Чланом 23. дефинисан је самостални умјетник у култури као умјетник који самостално, у виду јединог занимања, ствара ауторска дјела из области умјетности или изводи умјетничка и ауторска дјела из области умјетности, а ставом 2. истог члана дефинисан је самостални стручњак у култури као стручњак који самостално у виду јединог занимања, ствара ауторска дјела и обавља послове из области умјетности и културе.

Чланом 24. став 1. прописано је да умјетник или стручњак у култури, чија су дјела или стваралаштво од изузетног значаја за културу Републике, може стећи статус истакнутог ствараоца у култури, под условом да испуњава опште и посебне услове дефинисане ст. 2. и 3. истог члана, а ставом 4. је прописано да министар доноси Правилник о поступку стицања и престанка статуса истакнутог ствараоца у култури.

Чланом 25. прописана је процедура и поступак стицања статуса истакнутог ствараоца у култури, те која права остварује.

У поглављу **V – УДРУЖЕЊА У КУЛТУРИ (чл. 26–45)** Нацрта закона прописано је да се умјетници, односно стручњаци у култури, као и друга физичка и правна лица, могу добровољно повезивати у удружења у култури (члан 26).

Чланом 27. ст. 1. и 2. прописано је да је удружење у култури удружење умјетника и стручњака у култури, као и осталих културних радника, које је основано и регистровано ради остваривања општег интереса у култури, а може бити основано за сваку од дјелатности у култури. Ставом 3. наведеног члана дефинисане су врсте удружења у култури.

Чланом 28. дефинисано је струковно удружење у култури као удружење умјетника или стручњака у култури које је основано и регистровано првенствено ради заштите стручних, професионалних и социјалних права и интереса умјетника и стручњака, као и остваривања и унапређивања стручних и професионалних принципа и стандарда у одређеној дјелатности културе.

Чланом 29. прописано је да Министарство спроводи поступак утврђивања одређеног статуса удружења и поступак категоризације културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама.

Чланом 30. одређене су врсте репрезентативних удружења.

Чланом 31. прописано је да се статус репрезентативног струковног удружења у култури може утврдити за сваку појединачну дјелатност и то у циљу утврђивања значаја удружења са аспекта дјелатности коју обавља, планирања и спровођења

културне политике која ће се вршити у сарадњи са репрезентативним струковним удружењима путем повјеравања јавних овлашћења, праћења, анализирања и унапређења области у којој репрезентативно струковно удружење дјелује и других послова од значаја за развој културе.

Чланом 32. прописани су услови и поступак додјељивања статуса репрезентативног струковног удружења у култури.

Чланом 33. прописано је да се ревизија статуса репрезентативног струковног удружења у култури може вршити и изузетно.

Чланом 34. прописани су услови и поступак додјељивања статуса репрезентативног удружења у култури.

Чланом 35. прописано је да се ревизија статуса репрезентативног удружења у култури може вршити и изузетно.

Чланом 36. прописано је да министар доноси правилник којим се детаљније утврђује поступак стицања статуса репрезентативног струковног удружења и репрезентативног удружења у култури.

Чланом 37. прописано је да је културно-умјетничко друштво и ансамбл народних игара и пјесама удружење грађана у области културе чије дјелатности су истраживање и очување традиционалних облика изворне народне културе и умјетности, те популаризација и јавно извођење програма из области традиционалне народне културе и умјетности.

Чланом 38. одређене су категорије културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама.

Чланом 39. став 1. прописани су услови и начин спровођења категоризације културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама.

Чланом 40. прописано је да се осталим удружењима у култури сматрају удружења којим није утврђен статус дефинисан чл. 27. став 3. т. 1, 2, 3. и 4. овог закона.

Чланом 41. дефинисане су фондације у култури као правно лице које нема своје чланство, а чији је циљ управљање одређеном имовином у циљу остваривања општег интереса у области културе.

Чланом 42. дефинисана је задужбина у култури као добротинство појединца, групе људи или правних лица, а која настаје индивидуалном вољом.

Чланом 43. прописано је да се задужбина оснива актом о оснивању, те који су обавезни елементи оснивачког акта.

Чланом 44. прописан је начин и услови за оснивање задужбине у култури.

Чланом 45. прописано је да се евидентирање задужбина врши уписом у Регистар задужбина који води Министарство.

У поглављу **VI – ОСТВАРИВАЊЕ КУЛТУРНЕ ПОЛИТИКЕ (чл. 46–56)** Нацрта закона прописано је да се културна политика остварује утврђивањем културних потреба и реализацијом стратегије развоја културе кроз поступак креирања, подршке и суфинансирања програма и пројеката у култури (члан 46).

Чланом 47. прописано је да се кроз суфинансирање програма и пројеката врши редовна подршка развоју културне политике, као и начин њиховог спровођења.

Чланом 48. наведени су посебни облици подршке остваривању културне политике, као и начин њиховог утврђивања.

Чланом 49. прописани су критеријуми по којима се врши вредновање програма и пројеката који се суфинансирају из буџета Републике.

Чланом 50. прописана је документација коју су подносиоци приликом пријављивања на јавни конкурс дужни да доставе.

Чланом 51. ст. 1. и 2. прописано је да се поступак подршке развоју културне политике спроводи једном годишње, и то у поступку јавне конкуренције. Одредбама ст. 3 и 4. истог члана прописано је да се поступак избора и вредновање програма и пројеката прописује посебним правилником, који доноси министар.

Чланом 52. прописано је да вредновање програма и пројеката врши комисија коју именује министар.

Чланом 53. прописано је која лица имају право пријављивања на конкурс, односно која лица немају право учешћа.

Чланом 54. прописано је да се један пројекат може суфинансирати највише до 80% износа од укупних средстава потребних за његову реализацију, а да ће се у појединачним конкурсима за програме и пројекте у области културе и умјетности дефинисати минималан и максималан износ којим се може подржати пројекат.

Чланом 55. прописано је да након вредновања пројеката, на приједлог комисије министар доноси рјешење о суфинансирању, те потписује уговор са корисником буџетских средстава.

Чланом 56. прописане су обавезе корисника буџетских средстава.

У поглављу **VII – ФИНАНСИРАЊЕ КУЛТУРЕ (чл. 57–60)** Нацрта закона дефинисани су облици извора финансирања културе (члан 57).

Чланом 58. прописано је да се средства за остваривање општег интереса у култури обезбјеђују у буџету Републике, као и за које намјене се врши распоређивање буџетских средстава.

Чланом 59. прописано је да се средства за остваривање општег интереса у култури, сходно развојном документу културе јединице локалне самоуправе, обезбјеђују из буџета јединице локалне самоуправе.

Чланом 60. став 1. прописано је да установа културе може обезбјеђивати средства из властитих прихода, а ставом 2. истог члана је прописан начин кориштења наведених средстава, те подношење извјештаја о утрошку.

У поглављу **VIII – НАДЗОР (чл. 61. и 62)** Нацрта закона одређено је ко врши управни, стручни и инспекцијски надзор (члан 62).

Чланом 63. прописана су овлашћења инспектора у поступку инспекцијског надзора.

У поглављу **IX – КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 63. и 64)** Нацрта закона прописане су новчане казне за установу и новчана казна за оснивача за поступање супротно одредбама овог закона.

У поглављу **X – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 65–67)** Нацрта закона.

Чланом 65. прописано је да ће министар у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети прописе из надлежности Министарства.

Чланом 66. прописано је да су правна и физичка лица која се баве културном дјелатношћу дужни да ускладе своју организацију и опште акте са одредбама овог закона.

Чланом 67. прописано је да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

VI УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНА

У складу са Смјерницама за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12), Нацрт закона о култури је објављен на интернет страници Министарства просвјете и културе и упућен Савезу општина и градова Републике Српске, као и осталим заинтересованим субјектима да би био доступан широј јавности ради давања евентуалних примједба и сугестија.

- Министарство управе и локалне самоуправе је, у свом мишљењу на Нацрт закона о култури, скренуло пажњу на потребу да се текст Нацрта закона о култури упути на мишљење Савезу општина и градова Републике Српске, као и органима јединице локалне самоуправе. Такође, наведено министарство је предложило да се у члану 17. став 3. и члану 18. став 5. Нацрта закона одреди јаснија дистинкција код именовања органа управљања и руковођења, а који је везан за модалитет финансирања, односно суфинансирања. Поред тога, изнесена је сугестија и на члан 24. став 2. Нацрта закона, који прописује држављанство као елемент који се уписује у Регистар умјетника и Регистар стручњака у култури, и потребу за досљедну примјену одредаба Закона о држављанству Републике Српске.

Поједине примједбе и сугестије су уважене и унесене у текст Нацрта закона о култури, док поједине приједлоге Министарство није ни разматрало јер сама материја на коју су се односили приједлози није у надлежности Министарства управе и локалне самоуправе.

- Гендер центар за једнакост и равноправност полова Републике Српске дао је своје мишљење на Нацрт закона о култури, уз препоруку за одређена усаглашавања. Предложено је да се прије упућивања у даљу процедуру обавезно пропише равноправна заступљеност полова приликом именовања органа управљања и руковођења, као и то да се приликом прикупљања, обрађивања и евидентирања статистичких података у прописане регистре, поред осталих података, обавезно уноси пол умјетника, односно стручњака у култури.

Прва примједба није усвојена јер обрађивач Закона није утврђивао ниједан посебни критеријум који се односи на избор и именовање, те стога и није мога прихватити примједбу и као услов прописати равноправну заступљеност полова приликом именовања. О другој примједби, Министарство је мишљења да је у поступку прикупљања, обрађивања и евидентирања статистичких података у који се уписују у предвиђене регистре непотребна и да се кроз прописану документацију прикупља и води евиденција, те да то није потребно посебно уносити као статистички податак.

- ЦКУД „Лепа Радић“ из Градишке доставило је Министарству мишљење на Нацрт закона о култури, са одређеним приједлозима и сугестијама које се, прије свега, односе на одредбе које дефинишу удружења у култури. Указали су на потребу другачије подјеле културно-умјетничког аматеризма, као и потребу измјене назива *ансамбли народних игара и пјесама*, истичући да није адекватан назив за удружења која окупља највећи број грађана који негују и одржавају културну баштину и традиционалне облике народне културе, те у своме раду испољавају већи и шири рад од самог АНИП-а, те предлажу обавезно кориштење „досадашњег“ назива културно-умјетничка друштва.

Наведена примједба је усвојена тако да је у тексту Нацрта закона о култури, у дијелу који дефинише удружења у култури промијењен назив и сада гласи

културно-умјетничка друштва и ансамбли народних игара и пјесама, који је досљедно кориштен кроз цијели текст Закона.

Што се тиче примједбе која се односила на другачију подјелу културно-умјетничког аматеризма, обрађивач Закона сматра да примједба није основана, те није ни усвојена.

VII ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ЗАКОНА, ДРУГИХ ПРОПИСА И ОПШТИХ АКТА НА УВОЂЕЊЕ НОВИХ ИЛИ УКИДАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ФОРМАЛНОСТИ КОЈЕ ОПТЕРЕЂУЈУ ПРИВРЕДНО ПОСЛОВАЊЕ

Према Мишљењу Министарства за економске односе и регионалну сарадњу број: 17.04-020-599/18 од 2. марта 2018. године, Нацртом закона о култури утврђено је да ће закон имати утицај на пословно окружење, јавни буџет, здравствени и социјални статус грађана, животну средину, те да ће довести до одрживог развоја.

У вези са увођењем нових формалности, измјеном и укидањем постојећих формалности, у наведеном мишљењу се наводи увођење нових формалности као што су:

- сагласност Министарство приликом оснивања установа културе,
- вођење регистара о умјетницима и стручњацима у култури који живе и раде на територији Републике,
- утврђивање статуса истакнутог ствараоца у култури,
- поступак утврђивања статуса удружења у култури,
- поступак категоризације културно-умјетничких друштава и ансамбала народних игара и пјесама,
- сагласност Министарства на оснивање задужбина у култури.

Министарство за економске односе и регионалну сарадњу утврдило је да је Министарство просвјете и културе, као обрађивач Нацрта закона, приликом примјене скраћеног процеса процјене утицаја прописа, формално попунило Образац и поступио у складу са методологијом прописаном у т. VI и VIII Одлуке о спровођењу процеса процјене утицаја прописа у поступку израде прописа.

Такође, кроз мишљење је сугерисано да се приликом израде подзаконских прописа поступи у складу са тачком XV Одлуке о спровођењу процеса процјене утицаја прописа у поступку израде прописа.

VIII ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

Новина која се односи на потребна додатна средства за спровођење Закона о култури јесте увођење статуса истакнутог ствараоца у култури који додјељује Влада.

Будући да је одређено да истакнути стваралац у култури има право на мјесечну накнаду од дана стицања статуса, у висини једне просјечне плате у Републици у години која претходи исплати накнаде, додатна средства за спровођење те одредбе обезбиједиће се из буџета Републике и биће планирана правовремено кроз редовну процедуру израде буџета за сваку годину, путем буџетског захтјева, уважавајући трогодишњи циклус буџетског планирања Републике Српске.